

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/89/EC av 18.01. 2006 om tiltak for å sikre forsyningssikkerheten og investeringer i infrastruktur for elektrisitet

1. Bakgrunn,status og innhold

Direktivet om tiltak for å sikre forsyningssikkerheten og investeringer i infrastruktur for elektrisitet ble fremmet 10. desember 2003 som en del av Kommisjonens forsyningssikkerhetspakke. Direktivet var gjennom kun en behandling i Råd og Parlament før det ble endelig vedtatt av råd og Parlament den 18. januar 2006 og publisert i Official Journal 4. februar 2006. Direktivet er hjemlet i traktatens artikkel 95 (indre marked) og er dermed vurdert som EØS-relevant.

Bakgrunnen for direktivet er en økt diskusjon i EU om forsyningssikkerhet for elektrisitet og at det anses som nødvendig og ha et tilfredsstillende forsyningssikkerhetsnivå i EU for å sikre et velfungerende indre el-marked.

Hovedelementene i direktivet er som følger;

- Direktivet etablerer tiltak med sikte på sikre en tilfredsstillende elforsyningssikkerhet ved at det er en passende ("adequate") produksjonskapasitet, en rimelig ("adequate") balanse mellom tilbud og etterspørsel samt en passende ("appropriate") sammenkobling mellom medlemsstatene med henblikk på utviklingen av det indre marked. Direktivet etablerer en ramme som myndighetene skal definere en politikk for elforsyningssikkerhet innenfor. **(artikkel 1).**
- Myndighetene skal sikre en høy grad av elforsyningssikkerhet ved å treffe de nødvendige foranstaltninger til fremme av et stabilt investeringsklima og fastlegge hvilke roller og ansvarsområder de kompetente myndigheter, inkludert reguleringsmyndighetene og alle relevante markedsaktører skal ha. Det skal publiseres en oversikt over ulike forhold myndighetene må ta hensyn til ved utforming av en ramme for en slik politikk **(artikkel 3).**
- Myndighetene skal sikre at TSOene fastsetter operasjonelle minimumsstandarder og krav for nettets driftssikkerhet. Medlemsstatene vil bli pålagt å rådføre seg med sine naboland som de er sammenkoblet med før standarder og krav fastsatt i direktivet utformes. Det skal fastsettes standarder for sikkerhet i alle ledd. Dette er nærmere presentert i direktivet **(artikkel 4.1.)** Håndtering av forsyningssituasjonen i kriser skal skje etter forhåndsdefinerte kriterier **(artikkel 4.4.).**

- Myndighetene skal treffe egne foranstaltninger for å opprettholde balansen mellom tilbud og etterspørsel etter elektrisitet. Det er et krav i direktivet at myndighetene skal stimulere til utvikling av engrosmarkeder ("wholesale markets") som gir prissignaler vedrørende produksjon og forbruk. Videre kan myndighetene kreve at TSOene (dvs. systemoperatørene) tilveiebringer reservekapasitet til balanseringsformål. For å nå disse målene kan medlemslandene også bl.a. innføre bestemmelser som fremmer ny produksjonskapasitet og nye produksjonsselskapers inntreden på markedet. Anbudsprosedyren er i henhold til direktivet nevnt som ett mulig virkemiddel. Hvilke tiltak medlemslandene velger å ta i bruk skal publiseres bredest mulig (**artikkel 5**).
- Myndighetene skal fastsette en rettslig ramme som innebærer investeringssignaler til transmisjons og distribusjonssystemoperatørene om å utvikle nettet med henblikk på og imøtekomme den forventede etterspørsel fra markedet samt utbedringer av nettet (**artikkel 6**).
- Medlemslandene skal sikre at den rapport som utarbeides i henhold til artikkel 4 i direktiv 2003/54/EF (el-direktivet) omhandler elsystemets samlede evne til å etterkomme den nåværende og forventede etterspørsel etter elektrisitet. Inkludert i rapporten skal den forventede balanse mellom tilbud og etterspørsel de neste 5 årene omhandles samt perspektiver for forsyningsikkerheten for elektrisitet i perioden 5-15 år. Medlemslandene kan utarbeide rapporten i nært samarbeid med systemoperatør ("Transmission System Operator"). Om det eksisterer investeringsplaner for sammenkobling med andre land skal dette inngå i rapporten og prinsipper for flaskehalshåndtering må tas hensyn til i rapporten. (**artikkel 7**).
- Nødvendige administrative og legale bestemmelser som må etableres for å etterkomme kravene i direktivet skal ferdigstilles innen 24.februar 2008 og underrettes Kommisjonen innen 1. desember 2007 (**artikkel 8**).
- Kommisjonen forelegger for Europaparlament og Råd en rapport om anvendelsen av dette direktiv senest 24. februar 2010 (**artikkel 9**).

2. Gjeldende norsk rett på området og behov for endringer i lov og forskrift

Det er flere elementer i forslaget som foreligger som må vurderes nærmere i forhold til norsk regelverk og praksis. En rekke bestemmelser og prinsipper er i samsvar med norsk politikk og de rammer som foreligger for forsyningsikkerheten i Norge, jf. St. meld. nr 18 (2004-2004) om forsyningsikkerheten for strøm mv.

En foreløpig vurdering tilsier at direktivet ikke vil kreve vesentlige endringer i lovverket. Direktivet stiller primært krav til politikktutforming.

3. Norske interesser

Det er positivt at problemstillingene drøftes i EU fordi slike problemstillinger bør være avklarte når en legger til grunn et åpent og velfungerende kraftmarked i EU. Forsyningsikkerhet er av økende viktighet for Norge, blant annet etter en anstrengt kraftsituasjon vinteren 2002-03. Spørsmålet er bl.a. adressert i St.meld. nr 18 (2003-2004). Det er derfor positivt at direktivet bidrar til å sette dette på dagsorden i EU.

Direktivet utgjør en del av en større pakke vedrørende infrastruktur og forsyningssikkerhet for energi, som ble framlagt samlet (COM (2003) 0743). Direktivet er hjemlet i art. 95 (indre marked) og er relevant for inkorporering i EØS-avtalen. Forsyningssikkerhet er av økende viktighet for Norge, blant annet etter en anstrengt kraftsituasjon vinteren 2002-03. Spørsmålet er bl.a. adressert i St.meld. nr 18 (2003-2004). Det er derfor positivt at direktivet bidrar til å sette dette på dagsorden i EU/EØS.

Det kan være behov for å se forsyningssikkerhet for elektrisitet i en større regional (for eksempel nordisk) og internasjonal sammenheng i lys av utviklingen av det indre markedet for elektrisitet. Siden det er etablert et regionalt nordisk marked for kraft, er det spesielt viktig å vurdere de andre nordiske lands synspunkter på en videre implementering. Samtidig vil det likevel være nødvendig med regionale og nasjonale tilpasninger til et overordnet rammeverk for å nå målene.

4. Forhandlingssituasjonen i EU

Det endelige direktiv som ble vedtatt av Råd og Europaparlament innebar endringer i forhold til opprinnelig forslag fra Kommissjonen. I korte trekk innebar dette at Råd og Europaparlament bidro til vesentlige forenklinger og økt fleksibilitet for medlemslandene ved bl.a;

- at en har funnet en balanse mellom bindende bestemmelser og de bestemmelser som skal være valgfrie for medlemslandene,
- at en har klargjort de elementer som inngår i forsyningssikkerhet for elektrisitet og operasjonell nettverkssikkerhet,
- at bestemmelsene vedrørende investeringer i transmisjons- og distribusjonsnettverk er forenklet og
- at rollen til regulatorer og Kommissjonen vedrørende investeringer i bygging av store fysiske elforbindelser ("interconnectors") er redusert ved at de mer inngripende ("intervensjonistiske") bestemmelser i opprinnelig forslag er forenklet.

5. Andre synspunkter

Det endelige vedtaket har også blitt sendt ut på ekstern høring. Synspunktene gjennomgås av OED med henblikk på EØS-beslutning og implementering i EØS-avtalen.

OED er i en prosess hvor en samlet vurdering av direktivet pågår. Dette skjer på ulike nivåer gjennom møter i EØS (EFTAs energi arbeidsgruppe), gjennom kontakter med de øvrige nordiske land og gjennom kontakt med høringsinstanser i Norge.

I EFTAs arbeidsgruppe for energi var direktivet 2005/89/EF gjenstand for en mer grundig gjennomgang den 10.5. då.. Kommissjonen opplyste her at en sannsynlig ville utarbeide et fortolkningsnotat i tilknytning til direktivet som vil bli gjenstand for videre drøftelser med medlemslandene.

6. Administrative, økonomiske, budsjettmessige og rettslige konsekvenser

En implementering av forsyningssikkerhetsdirektivet i sin nåværende form vil medføre enkelte administrative konsekvenser, som for eksempel nye rapporteringskrav overfor ESA.

Det må antas at også enkelte økonomiske og budsjettmessige konsekvenser vil følge av en implementering av direktivet. De rettslige konsekvenser av en implementering av direktivet må kartlegges nærmere spesielt i samråd med NVE og Statnett.

Kommisjonen ga i møtet med EFTA den 10.5. då. uttrykk for en fortolkning som vil innebære at det for de fleste land ikke er nødvendig å implementere direktivet gjennom lovendringer.

7. Konklusjon

Direktiv om forsyningssikkerhet for elektrisitet siden er hjemlet i artikkel 95 og tar sikte på å bedre markedets funksjonsmåte. Direktivet er dermed relevant for inkorporering i EØS-avtalen. Det arbeides med en EØS-komiteébeslutning.